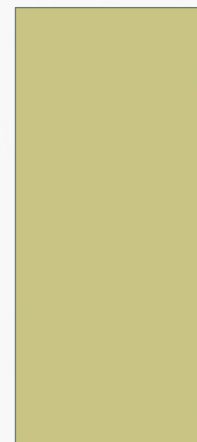

EKUMENICZNA REAKCJA NA ORDYNACJĘ KOBIET

ks. dr Ireneusz Lukas
Centrum Lutherańskie, 22.05.2015

MOŻLIWOŚCI ANALIZY TEMATU

- Na podstawie dokumentów, stanowisk oraz inicjatyw organizacji ekumenicznych (ogólnoświatowe: ŚRK; regionalne: np. KKE; lokalne: krajowe rady ekumeniczne);
- Poprzez dialogi bilateralne (np. luterańsko-rzymskokatolicki, luterańsko-prawosławny i inne);
- Na przykładzie partnerstw ekumenicznych Kościołów mających różne stanowiska w sprawie ordynacji kobiet (np. PAKP i Kościoły ewangeliczne w Niemczech);
- Poprzez oficjalne wypowiedzi i praktyczne reakcje poszczególnych Kościołów;
- W oparciu o rozumienie urzędu kościelnego przez dany Kościół.

ORDYNACJA KOBIET W HISTORII ŚWIATOWEGO RUCHU EKUMENICZNEGO

- Od ponad stu lat – przedmiot rozmów, kontrowersji i napięć w relacjach ekumenicznych;
- Temat, który skłania do namysłu nad rolą i posłannictwem Kościoła we współczesnym świecie (problem wiarygodności);
- Dla wielu Kościołów luterkańskich, reformowanych, anglikańskich i starokatolickich jest konsekwencją dogłębnej lektury Pisma Świętego i refleksji nad teologią Chrztu Świętego;
- Dla Kościoła rzymskokatolickiego i Kościołów prawosławnych oznacza sprzeniewierzenie się tradycji Kościoła i zaprzeczenie chrześcijańskim prawdom wiary;
- Jednak od połowy XX w. wzrosła liczba Kościołów, które ordynują kobiety i zarazem są zainteresowane dialogiem i współpracą ekumeniczną.

ORDYNACJA KOBIET A SPRAWA JEDNOŚCI (1916)

„Chciałbym, aby kobiety były ordynowane, (...) o ile sprawa ta sama w sobie jest pożądana, o tyle jej skutkiem mogłoby być (i prawdopodobnie będzie), cofnięcie się w staraniach o ponowne zjednoczenie chrześcijaństwa – a zjednoczenie jest sprawą o wiele ważniejszą”.

William Temple, teolog, ekumenista i biskup anglikański

ŚWIATOWA RADA KOŚCIOŁÓW O ORDYNACJI KOBIET (AMSTERDAM 1948)

„Kościoły nie są zgodne w sprawie dopuszczenia kobiet do pełnej służby (full ministry). Niektóre Kościoły ze względów teologicznych nie są gotowe, aby rozważać pytania dotyczące ordynacji; niektóre zasadniczo nie wyrażają sprzeciwu, ale dostrzegają trudności natury administracyjnej i społecznej; niektóre dopuszczają częściowy, ale nie pełen udział w służbie duchowej.

W innych Kościołach kobiety dopuszczone są do wszystkich urzędów kościelnych. Ale nawet w tej grupie zwyczaje społeczne i opinia publiczna wciąż stanowią trudność. (...)

Ci, którzy pragną dopuszczenia kobiet do pełnej służby, są przekonani, że dopóki to nie nastąpi, Kościół nie osiągnie pełni zdrowia i mocy. Wszyscy jesteśmy zgodni, że całe to zagadnienie wymaga dalszych, obiektywnych badań”.

ŚWIATOWA RADA KOŚCIOŁÓW O ORDYNACJI KOBIET

- 1961, III Zgromadzenie ŚRK w New Delhi
 - skierowanie wniosku do Komisji Wiara i Ustrój Kościoła o analizę „*teologicznych, biblijnych i eklezjologicznych zagadnień związanych z ordynacją kobiet*”
- 1979, konsultacje Komisji Wiara i Ustrój Kościoła nt. „*Społeczność kobiet i mężczyzn w studium na temat Kościoła*”

CHRZEST. EUCHARYSTIA. POSŁUGIWANIE DUCHOWNE. DOKUMENT Z LIMY 1982

„Kościoły, które praktykują ordynację kobiet, postępują tak z racji swego zrozumienia Ewangelii i posługiwania. Opiera się ona, według nich, na głębokim przekonaniu teologicznym, że ordynowanemu posługiwaniu Kościoła brak pełni, kiedy jest ono ograniczone do jednej płci. To przekonanie teologiczne zostało wzmocnione ich doświadczeniem na przestrzeni lat, w którym włączyły one kobiety w swoje ordynowane posługiwanie. (...) Żaden Kościół nie znalazł racji do rewizji swej decyzji.

(Komentarz do części Posługiwanie duchowne, 18)

KOMISJA WIARA I USTRÓJ ŚRK

NA TEMAT ORDYNACJI KOBIET (1998)

- *„Podstawą widzialnej jedności Kościoła jest uznanie wszystkich ochrzczonych oraz uznanie wszystkich, którzy są powołani do ordynowanej służby (ordained ministry)”*
- *„Wypowiadając prawdę w miłości, musimy wyznać, że istnieją pomiędzy nami duże niezgodności na temat służby kobiet (women's ministries), szczególnie na temat ordynacji kobiet do pełnej służby Słowa i Sakramentu (full ministry of Word and Sacrament)”.*
- *„[Ordynacja kobiet] nie jest zagadnieniem protestantów przeciwko prawosławnym czy rzymskim katolikom, ponieważ wszystkie Kościoły stoją wobec poważnych kwestii dotyczących pełnego uczestnictwa i możliwości przywództwa kobiet (leadership of women)”.*

Melanie A. May,

A survey of Faith and Order discussions on the ordination of women: a retrospective introduction to future work

VIII ZGROMADZENIE ŚRK, HARARE 1998

- Ogłoszenie Dekady Solidarności Kościołów z kobietami 1988-1998
- Sprzeciw Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego wobec używania inkluzywnego języka – *„Jedność ekumeniczna jest marzeniem, które nigdy się nie urzeczywistni”* (arch.Vsevolod Chaplin)
- Reakcja przedstawicieli Zjednoczonego Kościoła Metodystycznego w USA wobec *„antyekumenicznego ducha”* (Janice Love)
- Powoływanie się na analizę teologiczną prawosławnych teologów bpa Kallistosa Ware oraz Elisabeth Behr-Sigel: *„Nie ma istotnych (ang. essential) czy eklezjologicznych powodów, które nie pozwalałyby na ordynację kobiet w tradycji prawosławnej”*. (Konrad Raiser)

REFLEKSJA PO ZGROMADZENIU ŚRK W BUSAN (2013)

„Ruch ekumeniczny był często „jednością w napięciu” (unity-in-tension) oraz „wspólnotą w ciemności” (fellowship-in-darkness). Nosi ona piętno różnorodności i niedoskonałości istoty ludzkiej, pragnącej być wierną Bogu.

Napięcie to nie jest słabością, ale wezwaniem do refleksji nad integralnością ruchu. Stanowi wyzwanie dla (...) mężczyzn i kobiet, Wschodu i Zachodu, polegające na wspólnym zmaganiu się oraz wzajemnym słuchaniu (...). Możemy się ze sobą nie zgadzać (...), a mimo to pozostajemy we wspólnocie, zachęceni do prawdziwej rozmowy i drogocennego przymierza”.

KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI

- Deklaracja o dopuszczeniu kobiet do kapłaństwa urzędowego *insigniores* Kongregacji Nauki Wiary (1976): *Inter*

„Święcenia ważnie przyjmuje tylko mężczyzna ochrzczony” (kan. 1024)

- List apostolski *Ordinatio sacerdotalis* Jana Pawła II o udzielaniu święceń kapłańskich wyłącznie mężczyznom (1994):

„Aby (...) usunąć wszelką wątpliwość w sprawie tak wielkiej wagi, która dotyczy samego Boskiego ustanowienia Kościoła, mocą mojego urzędu utwierdzania braci (por. Łk 22, 32) oświadczam, że Kościół nie ma żadnej władzy udzielania święceń kapłańskich kobietom oraz że orzeczenie to powinno być przez wszystkich wiernych Kościoła uznane za ostateczne”.

(OS, 4)

KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI

- Pomiedzy Kościołami luteranskimi (oraz innymi Kościołami ewangelickimi) a Kościołem rzymskokatolickim istnieją różnice w rozumieniu istoty Kościoła i urzędu.

*„Jedyny Kościół Chrystusa (...) trwa (subsistit) w Kościele katolickim, rządzonym przez następcę Piotra oraz biskupów pozostających z nim w komunii”
(Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen gentium I, 8).*

- Trwanie (*subsistit*) nie odnosi się do innych „wspólnot kościelnych”, które nie są „Kościołem” w pełnym znaczeniu dogmatycznym, ponieważ posiadają istotne deficyty eklezjalne.
- Z perspektywy Kościoła rzymskokatolickiego brak więc realnych perspektyw na uznanie ważności urzędu w Kościołach ewangelickich bez względu na ordynację kobiet.

SPOTKANIE PAPIEŻA FRANCISZKA Z ABP UPPSALI ANTJE JACKELÉN (2015)

KOŚCIOŁY PRAWOSŁAWNE

- Ordynacja/kapłaństwo kobiet budzi sprzeciw Cerkwi prawosławnej;
- Dominuje pogląd, że ordynacja/wyświęcanie kobiet to typowy problem kultury zachodniej (ruchów feministycznych i zradykalizowanego chrześcijaństwa);
- Zgodnie z wielowiekową tradycją służba kapłańska i biskupia zarezerwowana jest dla mężczyzn;
- Sprzeciw wobec ordynacji kobiet związany jest ze stosunkiem do instytucji „ojcostwa” w Cerkwi. Kapłaństwo nosi znamiona „duchowego ojcostwa”. Nie można pozbyć się go, powierzając kobiecie niezgodne z jej naturą służenie.

„Sprawa ordynacji kobiet postrzegana jest jako ta, która dzieli Kościoły, przynajmniej z prawosławnej perspektywy. Strona prawosławna nie chciała nawet słyszeć o wydaniu pozytywnego komentarza ws. służby diakonek. Chcą nadal być zakorzenieni w kulturowej i społecznej sytuacji swoich Kościołów. Myślę, że po naszej, luterkańskiej stronie musimy się zastanowić nad tym, czy w ogóle powinniśmy oczekiwać postępu w dialogu”.

(J. Wasmuth po prawosławno-luterkańskich konsultacjach nt. ordynacji kobiet, 2014)

UDZIAŁ BP IRJI ASKOLI W NABOŻEŃSTWIE PRAWOSŁAWNYM, HELSINKI, MARZEC 2015

- Na zaproszenie prawosławnego biskupa Helsinek, metropolity Ambrożego, biskup luterńska Irja Askola uczestniczyła w nabożeństwie prawosławnym, podczas którego udzielono święceń nowym duchownym.
- Podczas liturgii Bp Askola zajmowała jedno z honorowych miejsc, a podczas modlitwy wymieniono także jej imię.
- Metropolita Karelii i całej Finlandii, Leo potępił gest metropolity Ambrożego: *„Porządek liturgii nie może podlegać dowolnym zmianom lub improwizacji w imię ekumenicznego populizmu”*.

KOŚCIOŁY STAROKATOLICKIE

- Niektóre Kościoły starokatolickie wyświęcają kobiety na kapłanki. Święcenia te mają charakter sakramentalny i trwa w nich sukcesja apostołska w rozumieniu katolickim;
- Od 1929 r. ordynacja kobiet praktykowana była w Starokatolickim Kościele Mariawitów w Polsce (zaprzestano w latach 30. XX w., zachowano w Katolickim Kościele Mariawitów);
- W Unii Utrechckiej Kościołów Starokatolickich do święceń kapłańskich dopuszczono kobiety w: Niemczech (1996), Austrii (1998), Holandii (1999) i Szwajcarii (2000);
- Święcenia kobiet są autonomiczną decyzją Kościołów starokatolickich;
- W 2003 Kościół Starokatolicki na Słowacji oraz Polski Narodowy Kościół Katolicki odrzuciły możliwość ordynacji kobiet i w proteście wystąpiły z Unii Utrechckiej;
- Utworzono Światową Radę Narodowych Kościołów Katolickich (zrzesza Kościoły starokatolickie przeciwne ordynacji kobiet)
- Kościół Polskokatolicki należący do Unii Utrechckiej, nie ordynuje kobiet.

WSPÓLNOTA ANGLIKAŃSKA

- 1971 – poszczególne prowincje wspólnoty Kościołów anglikańskich samodzielnie mogą podejmować decyzję o ordynacji kobiet;
- 1976 – Konwencja generalna Kościoła episkopalnego w USA zaaprobowwała ordynację kobiet;
- 1988 – wybór pierwszej kobiety jako biskupa diecezji (Massachusetts - Kościół episkopalny);
- 1992 – Synod Generalny Kościoła Anglii podjął decyzję o ordynacji kobiet;
- 2006 – bp Katharine Jefferts Schori została pierwszym zwierzchnikiem (prymasem) Kościoła episkopalnego;
- 2015 – Na mocy decyzji Synodu Generalnego Kościoła Anglii ks. Libby Lane jako pierwsza kobieta została biskupem w Kościele Anglii.

KOŚCIOŁY EWANGELICKIE

- Większość Kościołów ewangelickich tradycji luterkańskiej, reformowanej i metodystycznej ordynuje kobiety;
- Ordynacja kobiet w większości wypadków nie stanowi problemu w relacjach ekumenicznych pomiędzy kościołami ewangelickimi;
- Niektóre Kościoły należące do ŚFL nie ordynują kobiet (np. Ewangelicko-Luterański Kościół Łotwy);
- Samodzielny Kościół Ewangelicko-Luterański w Niemczech, Kościół Luterański Synodu Missouri, Kościół Luterański Synodu Wisconsin w Stanach Zjednoczonych nie ordynują kobiet;
- Kościoły członkowskie Wspólnoty Kościołów Ewangelickich w Europie *„służą sobie wzajemnie wspólnotą Stołu Pańskiego i kazalnicy, a to obejmuje także wzajemne uznanie ordynacji oraz współsługiwanie duchownych” [mężczyzn i kobiet].* (Konkordia Leuenberska IV, 1/33c)

POLSKA RADA EKUMENICZNA

- Istnieją różne stanowiska Kościołów członkowskich wobec tematu ordynacji kobiet;
- Pomimo różnic w kwestii ordynacji kobiet, Kościoły członkowskie Rady utrzymują wzajemne relacje i współpracują ze sobą;
- PRE pielęgnuje ekumeniczne partnerstwa międzynarodowe z Kościołami, które ordynują kobiety i na czele których stoją kobiety (np. Ewangelicki Kościół Westfalii);
- Dwa Kościoły członkowskie PRE (KER i KEM) stosują ordynację kobiet. Sytuacja ta nie wpłynęła na relacje ekumeniczne w PRE;
- Prowadzony jest dialog teologiczny na temat eklezjologii i urzędu kościelnego.

REFLEKSJE I WNIOSKI

- Ordynacja kobiet była i jest zagadnieniem kontrowersyjnym dla Kościołów uczestniczących w ruchu ekumenicznym;
- Na obecnym etapie rozwoju ruchu ekumenicznego każda postawa wobec ordynacji kobiet może być źródłem napięć w relacjach ekumenicznych, zarówno we własnej tradycji wyznaniowej (np. ŚFL, Wspólnota anglikańska) jak i w relacjach międzykonfesyjnych;
- Reakcja ekumeniczna na ordynację kobiet zależy m.in. od rozumienia urzędu kościelnego;
- Różnice dotyczące stosunku do ordynacji kobiet nie muszą oznaczać braku kontaktów ekumenicznych, dialogu i współpracy;
- Ordynacja kobiet może być inspiracją do rozmów ekumenicznych na temat wiernego głoszenia Ewangelii i wiarygodności Kościoła;
- Ordynacja kobiet jest zagadnieniem wymagającym kontynuacji dialogu ekumenicznego.

REFLEKSJE I WNIOSKI

Światowa Rada Kościołów postuluje rozważyć:

- Czy wprowadzając ordynację kobiet lub poruszając to zagadnienie w dialogach, ryzykujemy utratę rezultatów ekumenicznych, osiągniętych dotychczas na drodze do widzialnej jedności Kościoła Jezusa Chrystusa?
- W jakim stopniu temat ordynacji kobiet może być pomocny w realizacji wspólnego celu, jakim jest jedność, o którą modlił się Jezus?
- W jakiej mierze nasze świadectwo wobec świata – jako podzielonej wspólnoty – pomoże uwierzyć, że to co zwiastujemy, jest prawdą?

